

MØLLEBJERGHAVES PÆDAGOGIK

- ❖ **At skabe tryghed, nærvær og glæde.**
- ❖ **At have respekt for individet (rummelighed) + følge barnets spor.**
- ❖ **At give anerkendelse gennem positiv ledelse/pædagogik.**
- ❖ **At skabe børn der tør stå ved sig selv og tror på sig selv.**

HVORFOR DENNE PJECE?

Denne pjece er skrevet til forældre, så de har mulighed for at undersøge, om Møllebjerghaves pædagogik giver mening for familien, inden man vælger Møllebjerghave som institution til sine børn. Meningen er også, at den skal give svar på nogle af de spørgsmål, man som forældre kan have, hvis man oplever pædagogiske situationer, som man undres over. Børnene skal tilbringe mange timer og år i deres institution, så forældrenes accept af institutionen er vigtig for børnenes trivsel.

Pjecen er samtidig tænkt som en appetitvækker til studerende, ansøgere, vikarer, og faste medarbejdere.

Pjecen er opdelt i fire dele:

- *Første del* beskriver konkret de muligheder og aktiviteter vi har. Møllebjerghaves rammer.
- *Anden del* beskriver de overordnede pædagogiske betragtninger, der danner rammen for vores arbejde.
- *Tredie del* beskriver mere i detaljen, hvordan personalet agerer i samspillet med børnene.
- *Fjerde del* er mere teoretisk og indeholder eksempler på ***naturligt udviklingsstøttende samspil*** (inspiration for de interesserede).

MØLLEBJERGHAVES RAMMER

FYSISKE RAMMER, MULIGHEDER OG AKTIVITETER

Møllebjerghave Børnehus består af:

Vuggestue med to stuer; Rollingerne og Englebasserne. Der er 22 vuggestuebørn. I vuggestuen er der 7 fastansatte samt to tilknyttede vikarer som benyttes efter behov.

Børnehavn med to stuer med børn i alderen 3 – 6 år: Isbjørnestuen og Leopardstuen. Der er 40-50 børnehavnere. I børnehaven er der ansat 4 pædagoger og 4 medhjælpere.

Sonja Dreesen er fællesleder for alle institutioner i Hvalsø/Avnstrup. Kirsten Varming Hansen er pædagogisk leder i Møllebjerghave.

Møllebjerghave Børnehus er et stort, lyst og lækkert hus med god plads til fysiske og kreative aktiviteter. Vi har store gulvflader med et smukt trægulv. Gulvet i sig selv inspirerer børnene til leg og bevægelse. Vi har plads til både store armbevægelser og de stille sysler, og vægter bevægelse og kropslige udtryksformer højt..

Møllebjerghave Børnehus er indrettet med henblik på, at der skal være så få forbud som muligt. Tingene skal altså kunne tåle at blive brugt. Blomster og frugter skal være så talrige, at de kan plukkes, uden at vi voksne behøver at bekymre os. Det skal være sjovt at være barn (og voksen) her!

Alle børn er knyttet til en stue, der fungerer som deres ”base”. På stuerne skal der være en tryk og rolig atmosfære, så der altid er et sted, barnet kan søge hen, hvis det trænger til lidt ro omkring sig. Her er borde, legekroge, legetøj og spil. Til stuerne er knyttet faste voksne, som har et særligt ansvar overfor stuens børn.

I husets midte ligger køkkenet og fællesrummet. Det er husets ”hjerne”. Her er meget lys og god plads. Fællesrummet er indrettet, så man kan spise, lege, klatre, hoppe og slå vejrmøller. Her må også gerne løbes, hvis det ikke forstyrrer den aktivitet, der er i gang. I fællesrummet er der desuden spil og legetøj, som inspirer til leg og konstruktion.

Møllebjerghave Børnehus har to legepladser. En mindre legeplads til vuggestuebørnene, og en stor legeplads til børnehavnere. På begge legepladser er der legehuse, gynger, sandkasser samt diverse cykler og køretøjer. På legepladserne er der sten og træstammer, man kan balancere på. Den store legeplads er domineret af naturens egne organiske former og materialer. Det virker beroligende og afstressende at være i naturen. Beplantningen og grundens form giver mange udfordringer og hyggelige legekroge, mens diverse brædder og tømmer, ”trætriller” m.v. inspirer til leg. Vi har en lille ”skov” og mange frugttræer med alle de æbler, børnene kan spise (og det bliver de). Endelig har vi en boldbane med to små fodboldmål, som også bruges flittigt.

Generelt for Møllebjerghave Børnehus er, at her er så meget plads, at børnene kan lege forholdsvis uforstyrret, hvilket giver færre konflikter.

Møllebjerghave ligger i gå -afstand til:

- Hvalsø Boldklubs boldbaner
- Campingplads med geder og ponyer
- Sø med ænder og haletudser osv.
- Skov (ca. ½ times gang)
- Nabolaget har mange forskellige legepladser, man kan gå til
- Busstop tæt ved Møllebjerghave Børnehus
- Stationen med mulighed for at tage tog til nær og fjern (vi har Zoo-kort i vuggestuen, der flittigt benyttes)

Struktur

Hverdagen er bygget op omkring en struktur med faste rutiner, voksenstyrede aktiviteter og tid til leg. De faste rutiner deler dagen op i sektioner med måltider, sovetid og ude tid som omdrejningspunkt.

Tydelige voksne sætter rammerne som børnene kan navigere i. Det giver tryghed at den voksne tager føring.

De faste rutiner rummer gode pædagogiske muligheder. De fylder meget i børnenes hverdag og det er derfor vigtigt, at det pædagogiske personale er bevidst om disse muligheder.

Formiddagene bruges til strukturerede aktiviteter, som dels kan være enkeltstående aktiviteter, eksempelvis ”musik og bevægelse”, eller det kan være en aktivitet i forbindelse med et projekt, hvor forløbet hænger sammen over tid.

Desuden tager vi på ture med børnene. Især i lokalområdet hvor vi benytter os af den skønne natur vi er omgivet af eller besøger byens legepladser. Enkelte gange tager vi længere væk, til Roskilde for at se på nisser eller høre musik om sommeren. De store som snart skal i skole kan tage på tur til København, og de fleste vuggestuebørn kommer 1 – 2 gange i zoologisk have lige inden de skal i børnehave.

Med til strukturen hører også den måde børnene er opdelt. De to vuggestuegrupper á 11 børn er aldersintegrerede 0-2 år. Børnehavebørnene er delt i to aldersintegrerede grupper fra 3-6 år. En periode inden skolestart laver vi en store gruppe for de kommende skolebørn.

Der arbejdes med projekter på tværs af stuerne så vi kan målrette aktiviteterne til alder og behov.

PÆDAGOGISKE RAMMER OG AKTIVITETER

I det foregående har vi beskrevet de fysiske rammer, muligheder og aktiviteter. I dette afsnit vil vi give et indblik i vores pædagogiske rammer og aktiviteter.

Børnesyn i Møllebjerghave.

Børnene skal føle sig som værdifulde medlemmer af fællesskabet. Børnene skal føle sig anerkendt og afholdt af de voksne, der har ansvaret for dem. Børnene skal ses, have ansvar og oplevelser, der styrker deres selvopfattelse og integritet. Børnene skal støttes i at stå ved sig selv og tro på sig selv.

Læringssyn i Møllebjerghave

Børn lærer bedst gennem egne erfaringer, inddragelse og aktiv deltagelse i en positiv stemning.

Der er læringsmuligheder overalt, hvor vi færdes. Der er læring i de daglige rutiner og i vores omgivelser, både hjemme og i daginstitutionen. Det gælder bare om, at vi voksne har øje for mulighederne og forstår at udnytte dem konstruktivt i samværet med børnene. Læring skal foregå i et positivt miljø. Hvis børnene skal opleve læringen som noget rart og sjovt, noget de vil tage med sig og ønske at opsøge i deres videre liv, så er det vigtigt, at vi voksne er med til at skabe den rette stemning omkring børnene i alle situationer.

I Møllebjerghave Børnehus ønsker vi et læringsmiljø, hvor glæde og begejstring har god plads.

Fokusområder i Møllebjerghave

I vores arbejde har vi særlig fokus på:

- udviklingsstøttende samspil
- børnenes sproglige udvikling, deres leg og sociale udvikling
- inklusion
- børnenes selvhjulpenhed
- at understøtte børnenes evne til empati

Vi har i Møllebjerghave Børnehus særlig fokus på de voksnes rolle i forhold til børnenes positive udvikling: Hvordan skal vi agere, hvis vi skal virke udviklingsstøttende og styrke inklusion? Hvilke ressourcer kan vi bygge på, og hvad kan med fordel styrkes og udvikles? Hvad er vores ansvar som troværdige voksne, og hvordan kan vi være rollemodeller?

Vi arbejder med en forpligtende¹ og anerkendende tilgang til børnene. Vi henter inspiration fra Maria Art's Marte Meo² hvor vi bl.a. bruger elementerne ”bekræftelse”, ”benævnelse” og ”positiv ledelse”. Vi stiller relevante krav på en respektfuld måde. Vi er tydelige, sætter rammerne som børnene kan navigere indenfor. Vi lytter til børnene og prøver at tage udgangspunkt i deres ”verdensbillede”.

Vi bestræber os på at følge børnenes spor. Vi medinddrager børnene i beslutninger og planlægning.

Vi er bevidste om, at alle aktiviteter indeholder elementer, der kan bruges til at styrke den sproglige udvikling, men også vores andre fokuspunkter integreres naturligt i aktiviteterne.

¹ Forpligtende skal her forstås som, at det er de voksne der forpligter sig i forhold til børnene, og altså ikke omvendt.

² Vi bruger bogen ”Marte Meo i praksis” – bedre samspil ved egen kraft, skrevet af Pernille Roug. Der henvises til kapitler i bogen senere i pjecen.

Vores praksis bygger i høj grad på, at støtte børnene i at blive så selvhjulpne som muligt. Hverdagen er tilrettelagt så børnene kan være så deltagende i de daglige rutiner som muligt. At kunne selv, og at få lov selv, styrker udviklingen af en positiv selvopfattelse.

Temaer og projekter i Møllebjerghave

Vi arbejder, både i børnehave og vuggestue, meget på tværs af stuerne og holder rigtig meget af temaer og projekter. Vi holder meget af sang og rytmik, og historiefortælling. Vi tager på relativt mange ture, både i nærmiljø og længere væk, alt efter projekter og formål.

Vi inddrager de traditionelle højtider i vores årsplaner.

Vi har integreret en arbejdsform, ” Fri for mobberi” et projekt støttet af Mary fonden i vores pædagogiske praksis. Ved forskellige aktiviteter f.eks. Rollespil, massage, rytmik og samtaler uden eller ved hjælp af en bamse, styrkes børnenes evner til at føle empati, vise omsorg og mærke egne følelser og grænser.

I vores projekter afspejles det aktuelle emne i aktiviteterne. Den inspiration, der opstår undervejs, bruges kreativt i forløbet. Det gør processen levende og emnet kan få en helt ny drejning. Børnene medinddrages i forhold til alder og udvikling.

I vuggestuen kan temaerne være om kroppen, om årstiderne, om skoven etc. Vi tager på små ture i lokalområdet, f. eks. til campingpladsen og klapper gederne, til søen og fodrer ænderne, eller bare hen og ser på den store gravemaskine, der arbejder i nærheden eller mejetærskeren, der høster kornet. Vi holder af nærhed, hygge og leg og ser mulighederne i vores hverdag.

I Børnehaven har vi hvert forår større projekt for de kommende skolebørn. Børnene vælger selv emnet. Projektet kan eksempelvis handle om vikinger. Et sådan projekt indeholder besøg på Vikingskibsmuseet, Lejre Forsøgscenter og Nationalmuseet. Eventuelt ser vi en teaterforestilling, hvis der findes nogen som matcher emnet. Børnene laver selv deres egne skjolde, laver skindpunge, bæltter, smykker mv. Der læses litteratur om vikingetiden, børnene hører om guderne, og endelig laver børnene deres eget teaterstykke, som de viser for alle børn og forældre til sommerfesten.

De øvrige børnehavebørn har deres eget projekt. Det har de sidste fire år været emnet ”krop og bevægelse” / idrætsprojekt, med afsluttende olympiade, til stor glæde og fornøjelse for både børn og voksne. Her arbejder vi både med det ydre og det indre: hvad spiser vi, hvordan ser vi ud indeni og udenpå? Hvordan ældes vi? Hvordan kan vi bruge kroppen? Og vi får gerne besøg af fysioterapeuten og hans skelet.

Vi er bevidste om de pædagogiske muligheder, der er til stede i alle aktiviteter. Eksempelvis kan ture eller aktiviteter i mindre grupper være en bevidst strategi i bestræbelserne på at inkludere et eller flere børn i fællesskabet.

Det er sjovest, hvis også børnene har det sjovt!

Regler i Møllebjerghave

Møllebjerghave har så få regler og forbud som muligt. Vi mener, at børnene slapper bedst af, uden de konfrontationer som forbud og stramme regler giver. Når man har få regler, møder børnene få restriktioner, og det styrker en afslappet og rummelig atmosfære, hvor børnene føler sig velkomne. Børnene oplever derfor også relativt få konflikter med de voksne.

Problemer skal løses konstruktivt i forhold til den givne situation. Løsningen skal ikke dikteres af en stram regel. De voksne skal overveje hvordan de vil handle når problemerne opstår. De voksne skal kunne gå i dialog med børnene om det, der er sket, og evne at nuancere situationen.

En gennemgående regel er, at alt er tilladt, hvis det ikke går ud over nogen eller noget. Man må altså ikke foretage handlinger, der sårer, gør ondt eller ødelægger ejendom, inventar, legetøj o.l. Barnet må naturligvis heller ikke foretage sig handlinger, som er til fare for barnet selv.

Vi har dog stramme regler, når det gælder børnenes sikkerhed. Det kan være regler om badebassin, cykelhjelm, snore i tøj, at blive på den rigtige side af hegnet. Regler om at holde i hånd på bestemte steder, når man er på tur. Vi har regler om, hvor man må klatre, hvordan man må gynge. Vi har regler for toiletrutiner og hygiejne. Endelig har vi regler for oprydning, som uddybes senere.

Spisesituationen i Møllebjerghave

Møllebjerghave har ikke egentlige regler om bordskik. Til gengæld har vi nogle mål for, hvordan vi gerne vil have, børnene med tiden skal kunne håndtere spisesituationen.

Vi foretrækker ro omkring bordet, at man spiser pænt, at man taler i et roligt stemmeleje etc. Altså samme normer som i de fleste hjem. Men målet nås på forskellig vis med de enkelte børn. Nogle børn er måske af sig selv meget rolige og koncentrerede, når de spiser, andre er måske fysisk urolige og ukoncentrerede.

Børnene skal mødes forskelligt, dog er fællesnævneren i mødet med børnene, at vi voksne altid skal agere på en måde, så barnets integritet bevares.³ Vores holdning er, at børnene selv bestemmer rækkefølgen af det, de spiser. Børn må desuden ikke tvinges til at spise/spise op. Heller ikke den typiske situation: ”du skal spise maden, for nu har du taget en bid” eller ”du skal spise maden, for du har jo selv valgt”. Giver barnet udtryk for, at det ikke vil, så respekterer vi dette.

Hvis forældre er bekymrede, fordi deres barn ikke vil spise, presser vi altså ikke barnet til at indtage bestemte mængder. I stedet fokuserer vi på samspillet i spisesituationen, for at undersøge, om en ændring i samspillet giver mere appetit.

Selvhjulpenhed i Møllebjerghave

Børn kan selv og vil selv. I Møllebjerghave støtter vi op om en kultur, hvor børnene får lov selv. At kunne selv, giver en tro på sig selv, som er med til at danne grundlaget for vores selvværdsfølelse.

Praktiske situationer lægger op til, at børnene klarer det som alder og udvikling muliggør. Det gælder ved toiletbesøg, hygiejne, påklædning oprydning etc.

Måltiderne tilrettelægges således, at børnene skal gøre så meget som muligt selv. De skal selv dække bord, de skal selv hælde mælk/vand op, de skal selv øse op, de skal selv rydde af bordet mv.

Oprydning i Møllebjerghave

Det er de færreste børn, der synes at oprydning bare er noget af det sjoveste. Oprydning bliver nemt en sur rutine, men den er nødvendig af hensyn til fællesskabet. I oprydning ligger der en masse læring. Dels lærer børnene, hvorfor systemer kan være gode at have. De lærer noget om kategorisering: bondegårdsdyr for sig, vilde dyr for sig, dinosaurer for sig, træklodser for sig, legoklodser for sig osv.

Børnene skal lære at acceptere, at der kan være opgaver, som skal gøres, selvom de er mindre sjove. Det er vigtigt for børnene at lære, at visse krav ikke kan fraviges, for det bliver ikke et sjovt liv, hvis de tror, at alting er til diskussion.

Vi voksne stiller kravene tydeligt, så børnene ikke er i tvivl, men som med spisningen: målet er det samme på lang sigt for alle børnene, men vejen til målet er individuelt,

³ Integritet betyder: Helhed, ukrænkelighed

HVORDAN AGERER DE VOKSNE I SAMSPILLET MED BØRNENE?

I det foregående har vi beskrevet lidt om *hvad* vi gør, nu vil vi beskrive lidt om *hvordan* vi gør!

Det er i samspillet mellem barnet og den voksne, at det afgøres:

- om barnet oplever situationen positiv eller negativ
- om barnet får et positivt eller negativt selvbillede
- om barnet får lyst til at prøve nyt eller om barnet fratages modet til at prøve
- om barnet oplever fællesskabet som positivt eller negativt
- om barnet føler sig værdsat

Først og fremmest skal de voksne oprigtigt kunne lide børn. Det skal falde naturligt for den voksne at være i et positivt og varmt samspil med alle børn.

Det er herudover vigtigt at have viden om, hvordan man skal agere, for også i handling at være støttende. Det er vigtigt at holde sig for øje, at det altid er *den voksne*, der har ansvaret for at skabe et samspil, hvor det positive støttes.

De følgende afsnit er eksempler på metoder, vi i Møllebjerghave Børnehus har diskuteret os frem til gennem tiden, inspireret af egne erfaringer samt aktuel forskning og litteratur.

Positiv ledelse

I Møllebjerghave arbejder vi særlig bevidst med det begreb, Maria Aarts kalder ”positiv ledelse”.

Hjernen reagerer på de billeder, vi putter derind. Hvis vi siger: ”Du må ikke hoppe i sofaen” får hjernen et billede af ”at hoppe”, for den kan ikke skabe et billede af ordet ”ikke”. Sandsynligheden for, at barnet hopper videre, er derfor meget stor. Hvis vi i stedet siger: ”Du skal sætte dig ned i sofaen,” giver vi hjernen et billede af ”at sidde”, og barnet vil være tilbøjelig til at sætte sig ned. Man giver altså den positive version – ”det positive billede” frem for ”det negative billede”.

Metoden er rigtig effektiv og modvirker mange dumme konflikter, som bunder i at barnet simpelt hen ikke formår at vende de voksnes ”negative” formuleringer til den positive version. Det er derfor os voksne, der skal gøre arbejdet og tænke os om, allerede inden vi henvender os til barnet.

Hvis et vuggestuebarn sidder og fægter med gafflen ud i luften og er lige ved at stikke naboen i øjet, kan man sige (og med en håndbevægelse vise): ” Kan du stikke gafflen i kartofflen?” Tonefald og bydemåde skal tilpasses barnets alder. Det er også vigtigt, at der gives ro og tid til at barnet kan reagere.

Vi siger det, vi gerne vil høre sagt

Vi arbejder på, at de formuleringer vi voksne bruger, er formuleringer, vi gerne vil høre børnene bruge overfor hinanden. Formulere vi os på en uheldig måde, så overvejer vi, hvordan det ville lyde, hvis børnene sagde sådan til hinanden. Hvordan ville vi som voksne reagere på det? Og sammen tænker vi over en bedre formulering. Denne metode har betydning for, den måde vi støtter børnene i konfliktfyldte situationer.

Vi giver udtryk for uenighed på en konstruktiv måde

Vi har en aftale om, at vi voksne gerne må blande os i kollegers måde at håndtere situationer på. På den måde viser vi børnene, at der kan være forskellige opfattelser af samme situation. Vi viser børnene, at det er muligt at støtte op om hinanden.

Hvis en voksen synes en kollega taler i et uheldigt/urimeligt tonefald til et barn (eller en kollega) må vi gerne "blande os" for at støtte op om den, der "forulempes". Vores håb er, at børnene dels oplever, at de er lige så værdifulde som voksne, dels at de lærer at blande sig på en konstruktiv måde og støtte op om hinanden, så eksempelvis mobning undgås, når de bliver ældre.

Vi forsøger, at undgå skæld ud

Forskning viser, at "skæld ud" aktiverer de samme centre i hjernen som aktiveres, når vi bliver slået. Ingen er vel i tvivl om, at det er nedbrydende for selvværdet, hvis vi bliver slået. Særligt hvis den som slår, er en omsorgsperson altså en person, som barnet er dybt afhængig af og gerne skulle føle sig tryk ved.

I Møllebjerghave har vi dette motto: **GLADE BØRN SLÅR IKKE**

Det er vigtigt at huske på, at børn *ikke* bliver glade af at blive skældt ud. Jo mere "skæld ud", des mindre glæde. Børn der bliver skældt meget ud, får et lavere selvværd og typisk en ringere evne til at handle hensigtsmæssigt ud fra egen dømmekraft. Det er også hyppigst disse børn, som får det svært i forhold til kammerater og andre mennesker, de møder gennem livet.

"Skæld ud" går ikke kun ud over det barn, der skældes ud. Også de øvrige børn berøres af den negative stemning, som "skæld ud" giver. Særligt følsomme børn bliver virkelig trykket, når andre skældes ud.

Vi arbejder derfor på at være støttende og vejledende i stedet for at skælde ud.

Vi stiller krav

Den positive tilgang i mødet med børnene udelukker ikke, at vi stiller krav.

Vi stiller forskellige krav, men krav skal altid stilles "med kærlighed" og i respekt for det enkelte barns udvikling og habitus, så værdigheden bevares i situationen.

Det er barnets ret at blive skuffet og vred, hvis vi afbryder det i en hyggelig aktivitet. Vores pligt er at rumme vreden, men samtidig roligt og (tro)værdigt holde fast i vores krav og selv handle aktivt i forhold til det krav vi stiller. På den måde lærer barnet selv rummelighed.

Hvis vi voksne roligt, og i dyb respekt for barnet, kan sætte handling bag vores ord, mærker barnet, at vi voksne kan passe på dem. Vi viser, at vi kan skabe de rammer, som barnet har brug for, for at føle sig tryk. Tryghed giver børn, der tør tage initiativ

Nye tanker

Vores temadag i foråret 2014 handler om Reggio Emilia. En pædagogisk retning som arbejder med at styrke barnets selvværd og kreativitet. Samtidig med at personalet arbejder med dokumentation som udvikler deres faglige praksis

TEORIEN BAG VORES PÆDAGOGIK.

Udviklingsstøttende samspil

I arbejdet med at bevidstgøre os selv om den måde vi møder børnene, henter vi, som tidligere nævnt inspiration hos en psykolog, der hedder Maria Aart. Hun beskriver nogle principper om *naturligt udviklingsstøttende samspil*, i en form, der gør det muligt at forstå, hvordan man kan være udviklingsstøttende i samspillet med børn (og i princippet alle andre mennesker).

Vi bruger bogen ”Marte Meo i praksis” af Pernille Rough som en af vores grundbøger. Alle faste medarbejdere får denne bog og forpligter sig til at arbejde med deres udviklingsstøttende færdigheder gennem supervision og temadage. De følgende afsnit beskriver kort, hvordan man skal kunne indgå i det naturligt udviklingsstøttende samspil og der henvises til bogens afsnit, hvor samspillet er mere udførligt beskrevet.

At se og bekræfte initiativer (s. 30)

Vi skal kunne se, når barnet tager et initiativ, og vi skal kunne bekræfte initiativet, det kan være nonverbalt med øjenkontakt fulgt af et smil, et nik eller en genspejling af barnets ansigtsudtryk. Eller verbalt: ”ja, det er rigtigt, der skal dine gummestøvler stå”. Når børn (og andre mennesker) føler sig set og positivt bekræftet, danner det grundlaget for en gensidig følelsesmæssig dialog - dyb respekt og kærlighed. Det er vel egenskaber og følelser, vi ønsker at styrke i vores børn?

Positiv bekræftelse hjælper også børnene med at opbygge gode adfærdsmodeller, fordi de bliver opmærksomme på hvilken adfærd, den voksne anerkender. Desuden udvikler børnene selvstændighed og en tro på sig selv og egne initiativer, netop fordi barnet bekræftes på *eget* initiativ.

At sætte ord (benævne) på barnets initiativer (s. 32)

Det er vigtigt for barnets leg og samarbejde med andre børn, at det kan sætte ord på sine egne initiativer og handlinger. Barnet skal sige lyde, der passer med legen f. eks. brumme som en bilmotor, fortælle hvad han selv gør eks.: ”jeg bygger et hus” eller fortælle hvad den eller den i legen nu gør f. eks.: ”nu sover lillebror jo og så går faren tur med hunden.”

Når vi voksne benævner børnenes initiativer, lærer børnene at gøre det samme. Gennem benævnelse hjælper vi også børnene med at koncentrere sig, om det de laver. Fokus rettes simpelthen mod aktiviteten, hvis vi eksempelvis siger: ”Du leger med den røde traktor” (s. 33). Barnet bekræftes samtidig i, at det er ok at tage nye initiativer, og styrkes på den måde i sin tro på sig selv og sin virkelyst.

Endelig tilegnes sproget bedst, når det knyttes an til egne initiativer.

At følge barnets initiativ (s. 34)

At følge barnets initiativ betyder i princippet, at den voksne er opmærksom på barnet og viser positiv interesse for det, barnet gør. Det kan vi gøre med vores kropsholdning og med de signaler, vores ansigt viser: ”Jeg er her, og jeg er til rådighed for dig” (s. 34 ø). Det kan gøres ved, at man følger barnets blik: Hvad kigger barnet på? Hvordan kan det benævnes? Er barnet fortsat optaget af genstanden. Kan man benævne genstanden yderligere, så længe barnet er optaget af den? Man kan også gentage eller uddybe det, barnet gør eller siger.

Man må gerne sige nej til barnet, hvis det ønsker noget, man ikke kan efterkomme. Det handler om *måden*, man siger nej. Man skal, afpasset efter situationen og barnets alder, begrunde sit afslag.

Når man følger barnets initiativ, betyder det, at man rammer barnets niveau og sikrer på den måde at barnet hverken over- eller understimuleres (s. 35 ø). Når den voksne positivt genspejler barnets initiativ, vil barnet føle sig kompetent og dygtig. Det lærer på sine egne præmisser og udvikler selvstændighed, empati, selvværd og selvtillid. Det vil blive et trygt barn, der får udviklet sine sociale kompetencer, fordi det høster erfaringer fra dets egen konkrete verden.

Den voksne må altid følge barnet i den følelse det har, uden at gøre det grimt eller uartig, at være sur eller vred.

At sætte ord på (benævne) egne handlinger (s. 39).

Vi voksne sætter ord på egne handlinger og intentioner. Derved hjælper vi børnene med at overskue og forstå situationen.

Barnet vil opleve, at det bliver en del af sammenhængen og får en viden om den voksne, som det kan forholde sig til og lære af. Den voksne kan f. eks. sige: ”nu holder jeg tårnet, så det ikke vælter, mens du sætter flere klodser på” og barnet kan høre, at den voksnes intention er at hjælpe med at bygge. Det vil også være naturligt for den voksne f. eks. at sige: ”jeg hælder lige lidt mælk i min kaffe” når det er det, man gør. Når vi voksne sætter ord på vores egne handlinger og intentioner, bliver vi synlige og forudsigelige rollemodeller og skaber fælles fokus. Samtidig styrkes barnets indlæring og sproglige udvikling. Når vi voksne i samværet med barnet benævner egne handlinger, lærer barnet at bruge benævnelse af egne handlinger i sin leg med andre børn. Det bliver altså synligt for kammeraterne, og skaber, ved den sproglige benævnelse, et fælles fokus i legesituationen.

Positiv ledelse (s. 44).

Udover det vi har beskrevet i et tidligere afsnit, indeholder positiv ledelse en række elementer, som her beskrives kort.

Ordet ”positiv”, referer dels til stemningen i situationen og dels til den måde, vores hjerner opfatter sprog og billeder. Ordet ”ledelse” refererer til, at det er den voksne, der har ansvaret i situationen. Kort sagt, betyder positiv ledelse, at vi skal tage udgangspunkt i barnet i stedet for i kravet.

Positiv ledelse indeholder en samling elementer:

Tydlig start: Vi skal fortælle, når noget nyt skal til at gå i gang, så barnet kan blive en del af det, der skal ske.

Venlig stemme og rart ansigt: Vi skal skabe en rar stemning i (kravs-) situationen, så barnet føler det behageligt, at være en del af samspillet og bestræber sig på at agere så godt som muligt (s. 45)

Sæt ord på hvad du forventer af barnet: Når barnet står over for noget nyt, som de skal lære at mestre, f. eks. i spisesituationer, skal de lære modellen for, hvordan man gør. Det er den voksnes ansvar, at beskrive/vise, hvad man forventer.

Vi voksne skal altså sige/vise, det vi gerne vil have, at børnene gør, (frem for at sige hvad de *ikke* må.)

Afvent barnets reaktion. Nogle børn reagerer hurtigt, andre langsommere. Der skal være tid til, at barnet kan nå at reagere på den voksnes henstilling. Den voksne ser på barnet og afventer barnets reaktion.

Gentagelser. Barnet har brug for gentagelser. Muligvis var barnet optaget af noget andet, første gang man henvendte sig, måske forstod det ikke beskeden.

Trinvis guidning(s. 46). I forhold til barnets udvikling, skal der give en trinvis og konkret anvisning på, hvordan en problemstilling skal løses (f. eks. i en påklædningssituation). Dette afpasses så den voksne ikke overtager situationen for barnet.

”Bekræftelse af den ønskede adfærd” og ”ord på egne handlinger” er beskrevet tidligere, og bruges naturligt i forbindelse med positiv ledelse.

Tydelig afslutning. For at barnet selv skal lære at afslutte en handling, er det vigtigt, at den voksne ved sin måde at agere på, markerer at situationen er slut. Den voksne skal ved øjenkontakt sikre sig, at barnet er klar til at slutte.